

HISTÒRIES COLOMENQUES

Santa Coloma sota les bombes

Chema Corral

Historiador

Un dels actes més rellevants del Programa de Memòria Històrica d'enguany ha estat la presentació del llibre Gramenet del Besòs sota les bombes, dels historiadors David Torres, José Luis Muñoz i Víctor Giner. El llibre, que se centra en els bombardeigs que va patir el nostre municipi, en els mecanismes de defensa passiva que s'hi van

posar en marxa i en els refugis antiaeris que s'hi van construir, representa una valuosa aportació a la innovació i renovació historiogràfica local. Tot això amb un destacable desplegament de fotografies i de documentació de l'època.

El primer plànol situant bombardeigs i refugis antiaeris, que jo he conegut, ha estat el del llibre de Montserrat Carreras i Helena Ruiz, La Re-

pública i la Guerra Civil a Santa Coloma de Gramenet (1986). Juanjo Gallardo i José Manuel Márquez, el 1997, a la seva obra Revolución i Guerra en Gramenet del Besòs (1936-1939), ampliaven i aportaven noves dades.

Des de Mallorca, l'aviació italiana feixista va introduir una nova estratègia que després es va utilitzar massivament a la 2a guerra mundial: bombardejar les ciutats llunyanes del front, amb l'objectiu de destruir infraestructures, indústries, serveis i comunicacions; però també per desmoralitzar i atemorir la població, en definitiva, per debilitar el paper de la reraguarda. Gra-

menet del Besòs va ser bombardejada cinc vegades, els anys 1937 i 1938, totes elles dintre d'accions generals sobre la conurbació de Barcelona, sent el balanç d'aquestes incursions de 15 morts, 9 dels quals, el 29 de maig de 1937, al grup de cases barates Carles Aribau.

Pel que fa a la Defensa Passiva, des de l'Ajuntament es gestionaven les alarmes, els cossos dels bombers, els grups de salvament, els equips sanitaris i s'instal·laven punts de socors. Des de principis de 1937 es van començar a construir refugis, uns d'iniciativa pública finançats per l'Ajuntament i altres d'iniciativa priva-

da. Entre els primers tenim el del Molinet o el de la plaça de la República (actual plaça la Vila), entre els segons estarien el del carrer Prat de la Riba o el de la rambla Sant Sebastià.

Ara per ara, estan localitzats un total de 40 refugis, 20 dels quals documentats per fonts escrites, 16 són coneguts per fonts orals i 4 sense localització exacta. Torres, Muñoz i Giner han fet la fitxa de tots els refugis amb una rigorosa investigació i amb vocació de continuar recollint noves aportacions.

La història sempre està en construcció. ♦